

بسم الله الرحمن الرحيم

آشنایی با مفاهیم اولیه و

روشهای درمانی طب سنتی

دکتر علی محمد ملاحی

محقق و مدرس طب سنتی

عضو مؤسسه تحقیقات حجامت ایران

پاییز ۱۳۸۹



کتابخانه طب سنتی دارستان اصفهان



ناشر برتر سال

سرسنانه

عنوان و نام پدید آورنده

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

موضوع

رده بندی کنگره

رده بندی دبویی

شماره کتابشناسی ملی

ملاحی: علی محمد، ۱۳۵۴

: آشنایی با مفاهیم اولیه و روشهای درمانی طب سنتی / دکتر علی محمد ملاحی

: گرگان: نوروزی، ۱۳۸۹

: ۱۸۸ ص

: ISBN 978-964-151-312-4

: فیبا

: طب سنتی

: PIR ۸۰۷۶/الف/۳۸۹۶-ه۹ ۱۳۸۹

: ۸۵۳/۵۲

: ۲۰۲۳۱۱۲

نام کتاب:	آشنایی با مفاهیم اولیه و روشهای درمانی
مؤلف:	دکتر علی محمد ملاحی
تایپ و ویراستاری:	سمانه ملاحی
طراحی و صفحه آرایی:	نرگس کریمی نژاد
ناشر:	نوروزی
نوبت چاپ:	اول- ۱۳۹۰
شمارگان:	۱۰۰۰ جلد
چاپ دیجیتال:	نوروزی
شماره شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۱۵۱-۳۱۲-۴
قیمت:	۴۸۰۰ تومان

دفتر مرکزی: انتشارات نوروزی

گرگان: خیابان شهیدا، لایه ۲۲ - تلفن: ۲۲۴۲۲۵۸

www.entesharate-noruzi.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	سین کدما
۱۵	مقدمه
	بخش اول: منابیر اولیه
۲۲	منابیر و اخلاط
۲۵	ترکیب، خلط خون
۲۷	مزاج
۳۱	اصول درمان در طب سنتی

بخش دوم: مزاج‌شناسی حیوان

۳۶	مزاج شناسی
۳۹	ویژگی‌های افراد با مزاج صفراوی
۴۱	ویژگی‌های افراد با مزاج دموی
۴۴	ویژگی‌های افراد با مزاج بلغمی
۴۶	ویژگی‌های افراد با مزاج سودایی
۴۹	مناصبه و ویژگی‌های رفتاری افراد با مزاج‌های مختلف در جامعه
۵۲	طبع تربیتی
۵۴	طبع معتدل
۵۴	طبع مختلط
۵۵	طبع حیوانات
۵۵	کاربرد مزاج شناسی



بخش سوم: مزاج بیمارها

- ۶۲ علایم غلبه اخلاط
۶۷ بیماری های ناشی از غلبه بلغم
۶۷ بیماری های ناشی از غلبه سودا
۶۸ بیماری های ناشی از غلبه دم
۶۸ بیماری های ناشی از غلبه صفرا

بخش چهارم: اغذیه و ادویه

- ۷۲ انواع روش های درمانی
۷۳ اغذیه و ادویه
۷۴ غذاهای خوراکی
۷۸ غذاهای استنشاقی
۸۰ غذاهای شنیداری
۸۲ غذاهای دیداری
۸۴ غذاهای افکاری، گفتاری و رفتاری
۸۶ غذاهای جنسی (رفتارهای زناشویی)
۸۹ تاثیر جاذبه ماه بر رفتارهای زناشویی
۹۲ اصلاح تغذیه و گیاهان دارویی
۹۴ غذاهایی که برای افراد با طبایع مختلف مفید است
۹۵ غذاهایی که برای افراد با طبایع مضر است
۹۸ خواص درمانی غذاها
۱۲۰ مواد مضر سفره امروزی



بخش پنجم: حجامت، فصد، زالو درمانی

- ۱۳۰ حجامت
- ۱۳۰ جایگاه حجامت در ایران و جهان
- ۱۳۱ انواع حجامت
- ۱۳۱ روش انجام حجامت
- ۱۳۲ حجامت برای چه افرادی خوب است
- ۱۳۳ حجامت در جد زمانی خوب است
- ۱۳۵ حجامت برای چه بیماریهایی خوب است
- ۱۳۷ بادکش
- ۱۳۷ روش بادکش گذاری
- ۱۳۷ بادکش در چه کسانی خوب است
- ۱۳۸ مواضع و انواع بادکش
- ۱۴۹ فصد
- ۱۴۹ فصد در چه کسانی نباید انجام بشود
- ۱۵۱ زالو در سالی
- ۱۵۱ بیماریهایی که به وسیله زالو درمانی درمان می شوند

بخش ششم: شرح های درمانی ساده

- ۱۵۴ سرماخوردگی و عفونت های تنفسی
- ۱۵۵ افسردگی
- ۱۵۷ کپیر، گزما، حساسیت های پوستی
- ۱۵۸ جوش صورت و بدن
- ۱۵۹ فلج زوده ایی (المنوس) و نفخ شکم
- ۱۶۰ دردهای منبر استخوانی و عضلانی
- ۱۶۱ زگیل ها
- ۱۶۱ سردرد ها



۱۶۳

کمر درد و قولنج عضلات

۱۶۵

آفت دهان

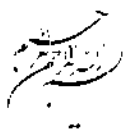
۱۶۷

منابع و مأخذ

ضمیمه: روش های درمانی طب سنتی به روایت تصویر

۱۶۹

www.ketab.ir



پیشگفتار

الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا ان هدانا الله

نعت خدای را عزوجل که طاعتش موجب قربت است و به شکراندرش مزید نعمت.

از نعمت های بی شمار و لایتنهی خداوند تبارک و تعالی، نعمت فرصتهاست، و مهیتر از آن، نعمت غنیمت شمردن فرصتها.

گاهی همه ابزارها و تجهیزات لازم برای انجام امری مهیاست، اما فرصتی نیست تا به سرانجام آید. گاهی نیز فرصت های بسیار در زندگی روزمره در پیش روی آدمی قرار می گیرد، اما توفیق غنیمت شمردن فرصت هم نصیب هرکس نمی شود.

پروردگار عالم را شاکرم، از آن سبب که نعمت فرصت شاهای عمل حجامت را در دوران طفولیت، و در گرمابه عمومی روستای کونجکبان، نه من روزانی داشت، و ذهن کودکانه مرا به کنکاش در آن رهنمون ساخت. و علاوه بر صحنه حجامت، اگر چه در آن زمان مشمنز کننده بود، اما در سالهای متبادلی آینده، حس کنجکاوی مرا بر می انگیزخت.

در تمام سالهایی که با عشق به طبابت، دوران مدرسه ابتدایی و متوسطه را طی می کردم، ضعیف را فردی دانستند، معتقد دوست داشتنی، امین جان و مهربان و مونس مردم، دلسوز و آگاه به وقایع پیرامون، و به طور کلی، فرشته ای مهربان می دیده و آرزوی داشتن چنین نیافتی را در سر می پرورانده، چرا که صفات

اخلاقی حجام و طبیب روستای کوچکمان اینچنین بود و مورد احترام و تکریم همه اقشار مردم از جمله متمولین و دلالان و زارعین، کارکنان دولتی و کودکان کوچه و خیابان قرار داشت.

سالها بعد علی رغم حضور چهره‌های موقر و محبوب در بین دانشجویان و همکاران خویش، متأسفانه عطر و بوی طبابت و حکمت را در لباسهایی بسا آرم‌های ملون غربی و گردن آویزهای طلا برگردن و موهای سیخ و ژل، آلود و... نمی دیدم و آئینشده خویش را در سالنهای مجلل و سمینارها و میتینگ‌های کلیشه ای دانشگاه، نمی یافتم.

آنجا که حتی بر زبان آوردن پرسش‌های نهفته در حقیقت کودکانه من از حجامت هم، مضحک و خنده‌آور بوده و مورد تمسخر همکاران و همقطاران قرار می‌گرفت. احساس می‌کردم که در این فضای به ظاهر آزاد علمی خفه می‌شوم و هر که نخواهد به تقلید کورکورانه و بدون تحقیق از رفتارهای مسرود و ثوقشان بپردازد، مورد اتهام بی سواد بودن و یا متعجب بودن، قرار می‌گیرد.

همیشه سؤالات دوران کودکی و نوجوانی من بی پاسخ ماند و ماند...

- حجامت چه بوده و برای چه بوده؟

- چرا آن همه حجامت در حمام عمومی روستایمان انجام می‌شد؟

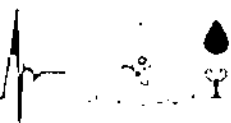
- چرا برخی از کارمندان دولتی و کت و شلوار پوشان، از شهرهای اطراف به روستایمان می‌آمدند تا توسط پیرمرد حجام، حجامت شوند؟

- چرا علی رغم اینهمه ارفقای سطح بهداشت، سالهاست که پیرمردها و

پیرزنهای ۱۲۰ ساله نمی‌بینیم؟

- چرا وقتی مادر بزرگم فولج می‌کرد، استکانهای متعددی را به کمک آتش به

شانه هایش می‌جسباندند و او به زودی بهبود می‌یافت؟



- چرا در تمام دوران مدارس ابتدایی، دانش آموزی با علامت اسم و آلرژی ندیدم. همچنان که هیچ کدامشان شیر خشک هم نمی خوردند؟ اما اکنون اسم و آلرژی در همان مدرسه ابتدایی رومانیان پیدا می کند.

- چرا روی زخم ها و جراحت‌ها در زمین های کشاورزی، برگ و خاک می بستند و احدی از همسین و سالان خود را در طول تمام آن سالها، مبتلا به کزاز نیافتند؟
و چرا های دیگر

تحقیق در جوار بارگاه ملکوتی حضرت ثامن الحجج علی بن موسی الرضا (ع) توفیق دیگری بود که تصمیم نگذرد و حرم مطهرش محل آشنایی من با یکی از پزشکان عزیزی شد که به سوالات من پاسخ گفت.

جوان بود و با نشاط و مومن. روی فرش حیاط حرم رضوی نشسته بودیم و منتظر اجرای دعای کسبل. با هر جمله ای که در پاسخ سوالات می گفت. گویی خون تازه ای در رگهای سرد من حیات را تزریق می نمود. به طب سنتی نگاه بود و حجامت و در درمانگاه آیت الله شیرازی مشهود. به من آموخت و سپس مرا به موسسه تحقیقات حجامت ایران در تهران، معرفی کرد.

در آنجا اساتیدی حکیم و طبیبانی فرزانه یافتیم. ریش سفیدها و جوانترها و مجرب و بی تجربه ای از مفالات و تحقیقات - اگر چه ابتدایی اما در حال رشد و بسط - را مشاهده کرده (البته در سال ۱۳۸۱ چرا که تحقیقات اکنون بسیار گسترده تر - علمی تر و جامع تر گردیده است). پزشکان متعددی که سابقا قبل از ما رنج و طبع فراوان دیده نابدانها رسیده بودند.

موانع فقدان حساسیت قانونی و فرهنگ غرب زدگی و جهل به طب سنتی، از جمله بزرگترین موانع پیش رویشان بود که یکی را پس از دیگری می زدودند. فضای غفرا آگین موسسه، چهره های نورانی پزشکان، تبسم های توبه پیشگی

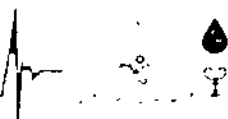
طبیان و همکاران و حضور گسترده و ازدحام مردم برای درمان به روش طب سنتی در درمانگاه موسسه حجامت. آنچنان سعه صدری به من بخشید که نه تنها احساس "یافتن" داشتم، بلکه مصمم به گام نهادن در جهت تکمیل و توسعه طب سنتی گردیدم.

مشهد مقدس تجربیات فراوانی از مزاج های گوناگون قومتهای مختلف خراسان را به من ارزانی داشت. و پس از آن چهار سال طبابت در سیستان و بلوچستان و شهرستان خاش و مشاهده موفقتهای چشمگیر در درمان بیماریهای مزمن و پرهزینه، شوق و شغف وصف ناپذیری در من ایجاد کرد.

اگر چه همچنان از کیند اخطار به ما و هشدارهای مسئولین سیستم بهداشت و درمان و نیز نیشخندها و طعنههای همکاران (که البته همه اینها بخاطر عدم آگاهیشان از طب سنتی بود) در امان نبودم، اما وقتی بر پرونده های بیماران مزمن و صعب العلاجی که در مطبم درمان شده بودند، افزوده می شد، خستگی ها و دلشکستگی هایم را به دست فراموشی می سپردم.

تصاویر قربانی گوسفند در جلوی مطب، همراه با صلاوات و دود اسفند و اشکهای شریق مرد نازایی (آزواسپرم) که پس از یازده سال درمان ناموفق به روش طب غربی (دارو، تغذیه...) در تهران، مشهد و یزد، اسبابا یک سال حجامت و بادکشهای نقاط مختلف و داروهای گیاهی و اصلاح تغذیه سنتی، تبدیل به مردی توانمند و زایا شد (شمارش اسپرم نرمال) و تولد نورادش به نام امیرمحمد. آنچنان سکونی در محافل پزشکی شهرستان ایجاد کرده بود که زمزمه های آشنایی شان را با طب سنتی فراهم آورد.

و به مصداق اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ و رَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا... روزبه روز بر تعداد پزشکان کنجکاوی که به مطب مراجعه می کردند و از نزدیک با نحوه درمان به روش طب سنتی آشنا می شدند، افزوده می شد. پس از چهار سال طبابت در بین مردم رنجور و درعین حال خونگرم قومتهای



بلرچ و سیستانی و علیرغم ارادت قلبی که به آنها داشته د. سال ۸۵ به زادگاه مراجعه کردم و اقدام به تأسیس کلینیک طب سنتی در مرکز استان گلستان نمودم. اگر چه با مشکلات مذکور قبلی مجدداً مبارزه می کردم. لیکن ازدحام مراجعین - نه تنها از روستاها و شهرهای اطراف گرگان، بلکه از استانیهای همجوار- نیز مهربانیهای بر خدمات شایان طب سنتی زد.

آنجا که افراد متعدد کاندید آمپوتاسیون (تصع عضو) اقدام تحتانی به علت دیابتیک فوت. با زالو درمانی بطور کامل بهبود یافتند. همچنین عروق کرونری مسدود بیمارانی که جهت عمل جراحی قلب باز داشتند و به نایب آنژیوگرافی و با زالو درمانیهای متعدد، عروق مسدود شده بازگشایی شدند.

و بیش از ده ها پرونده درمان قطعی دیابت (از جمله پس از ۱۷ سال دیابت و مصرف های قرص های ضد قند خون و تنها با ۱۸ ماه درمان طب سنتی و حجامت به طور کامل بهبود یافته و بدون دارو و بدون رژیم غذایی سخت و حتی با معروف برنج، قند خونس نرمال است).

و هزاران پرونده مراجعین به این طب که به طور مستند موجود هستند. جای هیچگونه شک و شبه ای در مخاطبین نگذاشت که ای را که همه ما گم کرده بودیم. باز ساختم. پس بیش از این درنگ جایز نیست.

در سالهای اخیر و به مصداق فرمایش گهر بار مولای متنبیان علی (ع) که زکات علم تعلیم آن است. در کدر فعالیتهای درمانی اقدام به تعلیم همکاران مشتاقی نمودم که بانیات های خالصانه ای قدم در این راه گذاشته بودند و پس از تعلیم و آموزش شاگردان متعدد، آنها را برای تحصیل تکمیلی به موسسه تحقیقات حجامت ایران معرفی کرده ام.

همکاری با دانشجویان علاقمند در زمینه پایان نامه های تحقیقاتی. طلاب و روحانیت محترم و با نیروهای مسلح حاضر در منطقه جهت ارائه خدمات درمانی برای جانبازان شهبازی و گسترش تحقیقات در این زمینه و نیز همکاری

با نشریات و سیمای گلستان از جمله فعالیت‌هایی است که در مرکز طب سنتی گلستان انجام می‌گیرد.

در این مجلد بر آن شدم تا با آموزش مفاهیم اولیه طب سنتی به زبان ساده، گوشه‌ای از روشهای درمانی بیماران مراجع به کلینیک را به اطلاع علاقمندان به طب سنتی برسانم. باشد که قدم کوچکی در راه اعتلا و پیشبرد توسعه و گسترش طب سنتی، بویژه حجامت برداشته باشم.

رجاء واثق دارم که در پرتو عنايات لايزال پروردگار، دور نمای روشن طب سنتی ایرانی اسلامی نزدیک و نزدیک تر خواهد شد و به مصداق آیه شریفه:

«اذا جاء نصر الله والفتح وأبیت الناس یدخلون فی دین الله افواجا ...»

نصرت و پیروزی فراگیر خواهد شد.

در پایان با احترام به همه اساتید مومنان تحقیقات حجامت ایران و بلاخص استاد ارجمند و پیرفروانه، استاد حسین خیرالدیش، از محضرشان استدعا دارم تا همچنان چراغ راه و پشتیبانی روشنگر برای همیشه شاگرد خویش باشند.

علی محمد ملاحی

مهر ۱۳۹۱